

ХАРАКТЕРИСТИКА ДОХОДІВ ТА ВИДАТКІВ ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ ОСВІТИ

Анотація. Розглянуто поняття загального фонду бюджетної установи. Досліджено бюджетні асигнування та їх сутність, загальну характеристику синтетичного та аналітичного обліку загального фонду бюджетної установи. Розглянуто засоби руху державних асигнувань від Казначейства до отримувача коштів, різновиди видатків та засоби їх відображення.

Аннотация. Рассмотрено понятие общего фонда бюджетного учреждения. Исследованы бюджетные ассигнования и их сущность, общая характеристика синтетического и аналитического учета общего фонда бюджетного учреждения. Рассмотрены средства движения государственных ассигнований от Казначейства к получателю средств, разновидности расходов и способы их отражения.

Annotation. The article is devoted to the consideration of the concept of the general fund of a budget entity. Budget allocations and their nature, the general characteristics of synthetic and analytical account of the general fund of a budget entity have been researched. The means of movement of budget allocations from the Treasury to the recipient, types of expenditures and means of representing them have been described.

Ключові слова: асигнування, кошторис, видатки, доходи, облік.

В умовах сучасності фінансування державної установи, у тому числі освітньої, характеризується певними особливостями. Під час вивчення цих особливостей стає зрозумілим питання про те, як саме працює механізм фінансування державної установи.

Питанням функціонування державної установи займалися видатні економісти, такі, як: Атамас П. Й., Джога Р. Т., Жутова З. У., Михайлов М. Г., Петрашко П. Г., Сторожук Т. М., Шара Є. Ю. та інші, але час не стоїть на місці і це питання потребує більш сучасного висвітлення. Саме тому ця тема не перестає бути актуальною.

Метою дослідження статті є висвітлення понять стосовно функціонування загального фонду бюджетної установи.

Для цього буде розглянуто доходи і видатки загального фонду та засоби їх руху.

Об'єктом дослідження обрано загальний фонд бюджетної установи, а предметом – сутність та рух бюджетних асигнувань.

Слід визначити, що становлять бюджетні асигнування як загальне поняття.

Бюджетне асигнування – повноваження розпорядника бюджетних коштів, надане відповідно до бюджетного призначення, на взяття бюджетного зобов'язання та здійснення платежів, яке має кількісні, часові та цільові обмеження [1, с. 2].

Асигнування з державного та місцевого бюджету є доходами загального фонду бюджетних установ, які бюджетна установа отримує відповідно до кошторису від вищих розпорядників на утримання установи, на виконання програм і заходів.

Річна сума цих коштів визначена в Кошторисі установи, а в Плані асигнувань за загальним фонду вона деталізується за місяцями.

На підставі розпорядження Державного казначейства суми відкритих асигнувань зараховуються на рахунки головним розпорядникам, які, в свою чергу, протягом наступного робочого дня після отримання виписки про відкриття асигнувань надають відповідному структурному підрозділу Державного казначейства України розподіли відкритих асигнувань за кодами програмної і економічної класифікації видатків та за територіями в аспекті нижчих розпорядників та одержувачів бюджетних коштів [2, с. 34].

Про відкриті асигнування бюджетним установам надається виписка з їх реєстраційних рахунків обслуговуваними органами Державного казначейства.

Під час бухгалтерського обліку доходів загального фонду — відкритих асигнувань, — відбувається облік джерел фінансування на рівні як місцевого, так і державного бюджетів. Під час цього обліку відображають суми бюджетних коштів, що отримані для здійснення видатків, передбачених в кошторисі за загальним фондом бюджету, у тому числі:

- 1) суми відізованих коштів вищим розпорядником;
- 2) суми невикористаних коштів у кінці бюджетного року;
- 3) суми переведених коштів нижчим розпорядникам;
- 4) суми фактично використаних коштів загального фонду, що списуються в кінці року в

порядку закриття рахунків як результат виконання кошторису за загальним фондом.

Аналітичний облік асигнувань організується за кожною бюджетною програмою чи кодом функціональної класифікації видатків, а в середині їх — за кодами економічної класифікації видатків. Для цього, згідно з Наказом "Про затвердження форм карток і книг аналітичного обліку бюджетних установ та порядку їх складання" [№ з0747-00, редакція від 21.06.2005 р.], використовують "Картку аналітичного обліку отриманих асигнувань" встановленої форми, яка відкривається на бюджетний рік [3, с. 3].

"Картка аналітичного обліку отриманих асигнувань" відкривається окремо за кожним кодом програмної класифікації видатків чи функціональної класифікації видатків. Крім того, окремо ведеться облік асигнувань отриманих установою із загального та окремо із спеціального фонду бюджету. Для цього відкриваються окремі картки. Картка підписується виконавцем та особою, що її перевірила.

Під час виконання державного бюджету і місцевих бюджетів застосовується казначейське обслуговування бюджетних коштів. Державне казначейство України, що діє у складі Міністерства фінансів України, забезпечує казначейське обслуговування бюджетних коштів на основі ведення єдиного казначейського рахунку, відкритого у Національному банку України [3, с. 36].

На рахунок, відкритий у НБУ, зараховуються податки, збори, інші обов'язкові платежі, надходження до бюджету з інших джерел. У цей час Державне казначейство з цього рахунку здійснює платежі на користь суб'єктів господарської діяльності, що надали товари чи послуги розпорядникам бюджетних коштів.

Відкриття та закриття рахунків бюджетних установ в органах Державного казначейства регулюється інструкціями Державного казначейства.

Казначейське обслуговування бюджетних коштів передбачає:

1) розрахунково-касове обслуговування розпорядників і одержувачів бюджетних коштів, а також інших клієнтів відповідно до законодавства;

2) контроль за здійсненням бюджетних повноважень під час зарахування надходжень бюджету, взятті бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів та здійсненні платежів за цими зобов'язаннями;

3) ведення бухгалтерського обліку і складання звітності про виконання бюджетів із дотриманням національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку;

4) здійснення інших операцій з бюджетними коштами.

У територіальних відділеннях Державного казначейства для бюджетних установ (на ім'я розпорядників бюджетних коштів) відкриваються реєстраційні рахунки за обліком коштів загального фонду та спеціальні реєстраційні рахунки для обліку коштів спеціального фонду. Для обслуговування рахунків з органом Державного казначейства укладається договір на обслуговування рахунку. За здійсненими операціями систематично установі надається виписка з рахунку [4, с. 22].

У бюджетних установах усі видатки обліковуються відповідно до бюджетної класифікації, визначеної в Бюджетному кодексі [№ 2456-17, редакція від 01.01.2014 р.] та Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету [№ з0456-12, редакція від 22.03.2013 р.], що затверджена спільним наказом Міністерства фінансів України та Державного казначейства. Практика ведення обліку та чинні нормативні документи дозволяють класифікувати витрати бюджетних установ у бухгалтерському обліку за такими ознаками:

1. Залежно від джерел покриття: видатки загального фонду; видатки спеціального фонду.

Обидва види видатків плануються в кошторисі, а бухгалтерський облік цих видатків ведеться відокремлено на окремих рахунках.

2. Залежно від етапу руху бюджетних коштів: касові видатки; фактичні видатки.

Касовими видатками вважаються всі суми, проведені органом Державного казначейства або установою банку, з реєстраційного, спеціального реєстраційного та поточного рахунку як готівкою, так і шляхом безготівкової оплати рахунків. Повернення коштів на рахунки відновлює касові видатки.

Основним завданням обліку касових видатків є контроль за цільовим витрачанням бюджетних коштів відповідно до кошторисних призначень за кодами економічної класифікації видатків.

Під обліком фактичних видатків загального фонду бюджетних установ розуміють облік видатків з загального та місцевого бюджетів на утримання установи та інші заходи.

Фактичними видатками вважаються всі дійсні витрати з виконання кошторису, що підтвержені первинними документами (наприклад, нарахована заробітна плата, списана вартість використаних матеріалів та ін.). Тобто господарські операції відображаються в бухгалтерському обліку за принципом нарахування: видатки відображаються в тому періоді, коли вони виникають, незалежно від того, коли будуть сплачені кошти. Фактичні видатки, як правило, не збігаються з касовими ні в часі, ні в сумі.

Касові та фактичні видатки є окремими об'єктами бухгалтерського обліку, при цьому їх планують і обліковують за єдиною економічною класифікацією видатків [Наказ "Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету", № з0456-12, редакція від 22.03.2013 р.]. Саме вона і є ще однією ознакою, за якою дозволяють класифікувати витрати бюджетних установ у бухгалтерському обліку [5, с. 2].

Аналітичний облік фактичних видатків, згідно з Наказом "Про затвердження форм карток і книг аналітичного обліку бюджетних установ та порядку їх складання" [документ з0747-00, редакція від 21.06.2005 р.], ведеться в "Картках аналітичного обліку фактичних видатків" за кожним кодом програмної та функціональної класифікації видатків, в аспекті кодів КЕКВ. Картка відкривається на місяць.

Аналітичний облік касових видатків ведеться в Картці аналітичного обліку касових видатків. Картки відкриваються окремо за кожним реєстраційним рахунком та за кожною програмою. Картка відкривається на місяць і заповнюється щодня на підставі виписок Державного казначейства.

Видатки відображаються в аспекті кодів економічної класифікації. Протягом місяця на реєстраційні рахунки установ можуть надходити грошові кошти на відновлення видатків (за телефонні переговори, комунальні платежі орендарів, помилково перераховані кошти тощо).

Для бюджетних установ в окремих випадках можливе відновлення касових видатків. Так, плануючи проведення діяльності установи за рахунок коштів загального фонду розпорядник не припускає, що ці видатки хтось оплатить. У цей час в окремих випадках виникають ситуації, коли частково ці видатки відшкодовуються за рахунок інших джерел, ніж бюджетні кошти на утримання установи. Наприклад, плата за електроенергію на власні електроприлади відшкодовуються мешканцями гуртожитків та ін. [3, с.5].

За економічною класифікацією видатків усі видатки бюджетних установ поділяються на поточні та капітальні. За такою класифікацією усі видатки відображаються в обліку та бухгалтерській звітності.

На теперішній час освітні установи отримують фінансування через органи Державного казначейства. На сьогодні, на жаль, є проблема невиконання казначейством його прямих обов'язків. Ця проблема складається з того, що згідно з законодавством Державне казначейство повинно своєчасно перераховувати гроші розпорядникам із подальшою виплатою заробітної плати працівникам установ. Не зважаючи на це зобов'язання, гроші або затримуються на рівні Державного казначейства або затримуються на рівні місцевих бюджетів. Ось і маємо ситуацію, що законодавство чітко прописано перелік дій, які повинні виконуватися казначейством, але в нашій державі це дуже часто порушується на практиці. Як наслідок, люди місяцями не отримують заробітної плати. Загалом це доводить, що система є недосконалою і її треба або коригувати, або вводити більш жорсткі методи покарання за невиконання обов'язків.

Наук. керівн. Кудіна О. М.

Література: 1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>. 2. Атамас П. Й. Основи обліку в бюджетних установах : навч. посіб. / П. Й. Атамас. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 288 с. 3. Д жога Р. Т. Бухгалтерський облік у бюджетних установах : навч. посіб. / Р. Т. Д жога. – К. : КНЕУ, 2006. – 483 с. 4. Шара С. Ю. Бухгалтерський облік у бюджетних установах і організаціях : навч. посіб. / С. Ю. Шара, О. М. Андрієнко, Л. І. Жидеева. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 440 с. 5. Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету : Наказ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>. 6. Михайлов М. Г. Бухгалтерський облік у бюджетних установах : навч. посіб. / М. Г. Михайлов, М. І. Телегунь, О. П. Славкова. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 384 с. 7. Про затвердження форм карток і книг аналітичного обліку бюджетних установ та порядку їх складання : Наказ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.